പദ്മപുരാണമ്/ഖണ്ഡഃ 5 (പാതാലഖണ്ഡഃ)/അധ്യായഃ 116

സൂത ഉവാച-

സംധ്യാവംദനകർമക്രിയതാമിതി രാമോ മുനിമാചഷ്ടായമ് .

ഉഷ്ണദ്യുതിരപ്യസ്തമുപൈതി ദ്വിജകുലമേതന്നീഡമുപൈതി 1.

സ്വയമപി സംധ്യാവംദനകാമോഽവ്രജദുത്തരദിശമുജ്ഝിതയാനഃ .

ഹാഹാഹൂഹൂകൃതസംഗീതിർബംദീപ്രമുഖപ്രസ്തുതകീർതിഃ 2.

ഗൗതമീതടമുപേത്യ രാഘവോ വായുനംദനസുധൗതപദ്യുഗഃ .

ജാംബവത്കൃതകരാവലംബനഃ പ്രാപദുത്തമനദീം തു ഗൗതമീമ് 3.

കരദ്വയേ ധൃതകുശഃ സ രാഘവഃ പ്രാഗമദ്വരുണദിശാമഥോത്തമാമ് .

ദത്വാ തതോഽർഘത്രിതയം യഥാവിധി പ്രഹൃഷ്ടരോമാഥ ജജാപ സോംഽതരേ 4.

സംപ്രാർഥയിത്വാ വരുണം യഥാക്രമം ശംഭും വസിഷ്ഠം പ്രണനാമ രാഘവഃ .

താഭ്യാം കൃതാശീരഗമന്മനഃപദം ഹനൂമതാ ക്ഷാലിത പാദപംകജഃ .

ജുഹാവ വഹ്നീനഥ ബംദിമാഗധൈഃ സംസ്തൂയമാനോഽഥ വിനിര്യയൗ ബഹിഃ 5.

പ്രഹസച്ചംദ്ര കിരണൈഃ സുധാലിപ്തമിവാംബരമ് .

പ്രസന്നതാരാകുസുമം വിതാനമിവ സർവതഃ 6.

അഥാഗച്ഛത്സൗധതലം വൃദ്ധാമാത്യേന കല്പിതമ് .

നാനാസനസമോപേതം സഭാസ്ഥാനം യയൗ നൃപഃ 7.

അഥ മുനിം ഹ്യുപവേശ്യ സ രാഘവഃ സ്വയമപി പ്രഥമാസനമാഭജത് .

കപിഗണാഃ പരിതഃ പൃഥുവിഗ്രഹാ രചനയാസ്ഥിതിമാപ്രതിപേദിരേ 8.

സുഖസ്ഥിതം നൃപമഭിവീക്ഷ്യ സ ദ്വിജോ വചസ്തദാ സമുചിതമാഹ ശംഭുഃ .

ഇഹസ്ഥിതോ ഭവതി സമസ്തപൂജിതഃ കഥം കഥാ നൃപവര വർതതേ ഗുഹായാമ് 9.

ആകർണ്യാഥ രഘൂദ്വഹോ ദ്വിജവചഃ ശുശ്രൂഷുരാസീത്കഥാം .

തത്രസ്ഥോ നിപുണം നിവാര്യവചനം സർവൈഃ ശ്രുതം തത്ക്ഷണാത് .

ശുശ്രൂഷാമി കഥം മഹാദ്ഭുതതയാ സ്വാത്മാശ്രയാമന്യഥാ .

രക്ഷോബാധനവാദിനീമഥനൃപഃ കിംത്വേതദിത്യാഹ ച 10.

കുംഭശ്രോത്രവധഃ പുരാ സമജനി പ്രാപ്തോ ദശാസ്യോ വധം .

പശ്ചാദിത്യയമന്യഥാ വിരചിതം രാമായണം ഭാഷതേ .

കോഽയം വിപ്രവരഃ സമസ്തജനതാ നാസ്തിക്യ സംപാദകോ .

രാജ്ഞാംസ്ഥാനമുപേത്യ വക്തി സമയാ ദംഡ്യോഽഥ പൂജ്യോഽഥവാ 11.

അഥാഹ ജാംബവാനമും രഘൂത്തമം കഥാം പ്രതി .

രാമായണം ന താവകം ത്വിദം ഹി കല്പിതം മതമ് .

സമസ്തമത്ര വിസ്തരാദ്വദാമി ദേവ തച്ഛൃണു .
പംകേരുഹസ്യസൂനുതോ മയാ ശ്രുതം പുരാഹ്യഭൂത് 12.
ജാംബവംതം വിജ്ഞാപ്യ രാമചംദ്രോ വചനമാഹ 13.
ശ്രീരാമ ഉവാച-
കീർതയ പുരാണം മേ ശുശ്രൂഷുഃ കുതൂഹലാദഹം പ്രണീതം തത്കേന ച വിജ്ഞാതമ് 14.
ജാംബവാനഥ ബഭാഷേ ഹി വിധാത്രേ നമോ നമസ്തയൈവ വിധുഭൂഷണകേശവാഭ്യാമ് 15.
അഥ പുരാതനം രാമായണം കഥയാമി 16.
യസ്യ ശ്രവണേനാഖിലജന്മസംപാദിത പാപക്ഷയോ ജായതേ 17.
അഥ തഥാപി ദശരഥോ ദശരഥസമാനരഥീ മഹീയസാ ബലേന സുമാനസനാമനഗരജിഗീഷയാ പംകേരുഹസുതസുതം വസിഷ്ഠമാഹൂയ നമസ്കൃത്വാ മുനിദത്താനുജ്ഞഃ ശതാക്ഷൗഹിണീസേനയാ സഹാരുഹ്യ തുരംഗമം ചംദ്ര സമാനശരീരമതിരോഷസമാവിഷ്ടോ വിഷ്ടരശ്രവസമാരാധ്യ ദംഡയാത്രാം ചകാര 18.
സാധ്യോ നാമ സ്വീയയാ സേനയാവൃതോ ദശരഥാഭിമുഖമായയൗ യോദ്ധും യുദ്ധം ചാന്യോന്യമഭൂത് 19.
മാസമേകം യുദ്ധം കൃത്വാ ദശരഥസ്തം സാധ്യം ജഗ്രാഹ 20.
അഥ സാധ്യസൂനുർഭൂഷണോനാമാല്പപരിവാരോ യുയുധേ ദശരഥേന 21.
ദശരഥോഽപി സാധ്യസൂനും ഭുവോഭൂഷണമവലോക്യ യോദ്ധുമേവ നൈച്ഛത് 22.
കഥമേതാദൃശം ഹന്മി ചാസ്മിൻഹതേഽസ്യ കഥം പിതാ ഭവിഷ്യതി കഥം തന്മാതാ കഥമപ്രൗഢയൗവനാപ്രിയാര്യാ 23.
അമുഷ്യ ഹി ദേഹേ സമാലിംഗനചുംബനപരിവർതന നവീനതരദലാരവിംദപദാനി കുസുമാനീവ ദൃശ്യംതേ 24.
ഏതത്സമാനവർണവയാ ഏതാദൃശഃ സുഭഗഃ പരമപ്രീതിവർദ്ധനോനാമ പുത്രോ ഭല്ലൂകഭക്ഷിതോമൃതഃസ്മൃതിപഥം പ്രാപ്യാപി മാം രക്ഷയിതുമിച്ഛതീവ മമ ഹൃദയമന്യഥാ കരോതി ഇതി മനസാ വിതർക്യാതിബാലകം ഗ്രഹീതുമാരഭത് 25.
സ ച സാധ്യോപി പരാധീനോ ബഭൂവ 26.
സ ച കുമാരേണ സഹ പരാജയ ഖേദമപി മത്വാ സുഖമധ്യുവാസ ച 27.
ദശരഥോഽപി തത്ര മാസം സ്ഥിത്വാ തത്പുത്രസംദർശനസുഖമവലോക്യാചിംതയത് 28.
അഹോ സർവദുഃഖാപനോദനക്ഷമമേതന്മുഖാവലോകനം പുത്രസംവർദ്ധനംനാമ സർവരാഷ്ട്രികോ മമ ജയഃ പുത്രവിയോഗമനുസ്മരതോ ദുഃഖായ കേവലം ഭവതി 29.
തദസ്യ പൃച്ഛാം കരോമി കഥമീദൃശോ ജായതേ പുത്ര ഇതി വിതർക്യ തമപൃച്ഛത് 30.
സാധ്യോഽപി സകലമോക്ഷമാർഗം ക്ഷിതീശായാദിശത് 31.
ഹരീശാനൗ സഹാരാധ്യ സർവൈകാദശീരുപോഷ്യ ദ്വാദശീഷു ബ്രാഹ്മണാനാരാധ്യ തത്തത്കാലഭവം ഫലപൂർവമന്നാദ്യം വ്യംജനം പുഷ്പം ച ന്യായേന സംപാദ്യ കപിലാഘൃതേന കേശവം സ്നാപയിത്വാ മുദ്ഗചൂർണേന സംലിപ്യ സ്വാദൂദകേന സ്നാപയിത്വാ സുരഭിപാടീരം സ്വയമുദ്ഘൃഷ്ടം മൃഗനാഭ്യാഗുരുസാരേണ വാസമേതം ദേവാംഗം സർവമുപലിപ്യ തുലസീദലൈര്യൂഥികാകരവീരനീലോത്പലകമല കോകനദദ്രോ ണകുസുമ മരുവദമനക ഗിരികർണികാകേതകീദലപൂർവൈര്യഥാസംഭവമഭ്യർച്യ ദ്വാദശാക്ഷരേണ പുരുഷസൂക്തേന വാ നാമ്നാ ഷോഡശോപചാരേണ വാരാധ്യ പ്രണമ്യ നൃത്യം കൃത്വാ ദേവം ക്ഷമാപയേത് 32.
തഥാ വ്രതാനി വിചിത്രാണി നാരായണപ്രീണനായ കുർയ്യാത് 33.
പ്രസന്നോ ഭഗവാന്മുനിരീപ്സിതം പുത്രം യച്ഛതി തദമുമാരാധയസ്വേതി ദശരഥമുക്തവാൻ 34.
സ ചാപി സാധ്യം തത്ര സ്ഥാപ്യ ഗത്വായോധ്യാം തഥാ സർവം കൃതവാൻ 35.
അഥ പുത്രകാമേഷ്ടൗ സമാപ്തായാമാഹവനീയാദ്യജ്ഞമൂർതിഃ ശംഖചക്രഗദാപാണിരുദതിഷ്ഠത് .
രാജാനം ച വരം വൃണീഷ്വേത്യുക്തവാൻ 36.
സ ച രാജാ വവ്രേ പുത്രാനതിധാർമ്മികാന്ദീർഘായുഷശ്ചതുരോലോകോപകാരകാന്ദേഹീതി 37.
അഥ രാജമഹിഷ്യശ്ചതസ്രഃ കൗശല്യാ സുമിത്രാ സുരൂപാ സുവേഷാ ചേതി 38.

രാജാനമബ്രുവന്ദേവ പ്രതിയോഷമേകേന പുത്രേണ ഭവിതവ്യമ് 39.

അഥ കൗശല്യോവാച ഏഷ യദി പ്രസന്നോ ദേവസ്തദായമുത്പദ്യതാം മമ 40.

രാജോവാച-

മമ യദിഷ്ടം തദയം പ്രാർഥ്യതേ ഹരിഃ .

വിഷ്ണോപ്രസീദദേവേശ കമലാപതേ ശംഖചക്രഗദാധരവിഭീഷണസൃഷ്ടിസമസ്തലോകപാലാദിപൂജിത പാദയുഗലശാശ്വതഹരേ നമസ്തേ നമസ്തേ ഏവം സ്തുതോ ഭഗവാനഥ രാജാനമാഹ 41.

മാധവ ഉവാച-

തവ പുത്രോ ഭവിഷ്യാമി കൗശല്യായാമ് .

അഥ ചരും പ്രാവിശദ്ധരിഃ .

തം ചരും ഹി ചതുർധാ വിഭജ്യ ഭാർയ്യാഭ്യോ ദത്തവാൻ 42.

അഥ കൗശല്യായാം രാമോ ലക്ഷ്മണഃ സുമിത്രായാം സുരൂപായാം ഭരതഃ സുവേഷായാം ശത്രുഘ്നോ ജജ്ഞേ ഖാത്പുഷ്പവൃഷ്ടിശ്ച പപാത 43.

അഥ ചതുരാനനഃ സ്വയമുപേത്യ ജാതകർമാദികാഃ ക്രിയാശ്ചക്രേ 44.

ത്രിഭുവനാഭിരാമതയാ രാമ ഇതി നാമ ചക്രേ രൂപശൗർയ്യാദിലക്ഷ്മീയോഗ്യതയാ ലക്ഷ്മണ ഇത്യപരസ്യ ഭുവം ഭാരാത്താരയതീതി ഭരതഃ ശത്രൂൻഹംതീതി ശത്രുഘ്ന ഇതി നാമാനി കൃത്വാ ബ്രഹ്മാ സ്വഭവനം ജഗാമ ശിശവശ്ച വൃദ്ധിമീയുഃ 45.

അഥ പാദസംചാരിണം ബാലചംദ്ര സംകാശദർശനം ബിംബാധരമുന്നതതിലപ്രസൂനനാസം പുരശ്ചൂലികാലംബമാന-രത്നപത്രകം ശ്രവണലോലലംബമാനകുംഡലം വക്ഷഃസ്ഥലവിചലിത സ്ഥൂലമുക്താഹാരം വിലസത്കാർതസ്വരോ ബ-ഹ്വലയം സിംജന്മണികംകണരത്നാംഗുലീയകം ഹേമമണിരചിതശ്രോണിസൂത്രം സിംജന്നനൂപുരോപശോഭിതപാദമംഗുലീയോപശോഭിതപാദമധ്യാംഗുലീയകം വജ്രാംകുശസരോജലാംഛനശോഭിതോരുപാദതലം തൂണീരസദൃശ ജംഘം കരികരസദൃശോരും വിസ്തൃതജഘനം സൂക്ഷ്മമധ്യംവർതുലാവർതകം ഗംഭീരനാഭിമിംദ്രനീലശിലാവിശാ-ല വക്ഷഃസ്ഥലം കംബുഗ്രീവംചംദ്രബിംബസദൃശവദനമർദ്ധചംദ്ര സദൃശലലാടം നീലകുടിലകുംതലം ക്രോഡാസക്തംധൂലിഭിരാപാംഡുരം ഫുല്ലപദ്മദലാരക്തവിലോലലോചനം മഹേശ്വരമിവോദ്ധൂലിതഭൂതിം മഹേശ്വരമിവ ദിഗംബരം രാമം കുമാരം രാജാ ദശരഥോ ദൃഷ്ട്വാ ഹർഷപരിപൂർണഹൃദയഃ പുത്രമാലിംഗ്യ ചുംബിത്വാ വക്ഷസ്യാലിലിംഗ ദൃഢമ് 46.

അഥ കുമാരോപി പാർശ്വേനാസ്യാംകമാരോപ്യ കലകലിതലോചനോ യത്കിംചിദുവാച 47.

യാചമാനമിതസ്തതോ വീക്ഷമാണഃ താത ഗച്ഛേശയേ താത ക്രീഡാമി താതേത്യാദിപുത്രസുഖമനുഭൂയാനുഭൂയ നിർവൃതിം യയൗ 48.

അഥ കദാചിദ്ഭോക്തുമാഗതേ രാജനി രാമചംദ്രോ ബാലക്രീഡാസക്തഹൃദയോ ബഹുക്രീഡനകരകമല ഉത്പ്ലുത്യ ധാവമാനോ നരപതിപുരഃസ്ഥിതമണിഖചിതസുവർണഭാജനസ്ഥമന്നം വാമകരേണ ഗൃഹീത്വാ രാജനി ചിക്ഷേപ ഇദമപി രാജാ സുഖായ മേനേ .

ഏതാദൃശാന്യന്യാനി ചകാര രാമചംദ്രഃ 49.

അഥ കദാചിത്ക്രീഡമാനേ രാമേ വാത്യാ രാമമപാതയദ്രാമശ്ച രുദന്നപതത് 50.

ഏതസ്മിന്നംതരേ ബ്രഹ്മരാക്ഷസോ രാമമഗൃഹ്ണാദ്രാമശ്ച മൂർച്ഛാമാപ 51.

അഥ സഹചരോ ബാല ഇതസ്തതോ രോരൂയമാണോ രാമം തഥാവിധം രാജ്ഞേ വ്യജ്ഞാപയത് 52.

അഥ രാജാ രാമമാദായ വസിഷ്ഠമാഹ കിമിദം രാമസ്യേതി പപ്രച്ഛ 53.

അഥ വസിഷ്ഠോ ഭസ്മാദായാഭിമംത്ര്യ ബ്രഹ്മരാക്ഷസം മോചയാമാസ 54.

പപ്രച്ഛ കോ ഭവാനിതി സ ചാഹാഹം വേദഗർവിതോ ബ്രാഹ്മണോ ബഹുശഃ പരധനമപഹൃത്യ ബ്രഹ്മരാക്ഷസോ ജാതോ മേ നിഷ്കൃതിം വിചാരയ 55.

വസിഷ്ഠ ഉവാച-
ഇദാനീമിതഃ പരമേകവർഷശതോപഭോഗ്യം രാക്ഷസത്വം നരകം ഭാഗീരഥീസ്നാനമേകം ശിവായ ബില്വപത്രശതം സമർപ്യ തതഃ സ്നാത്വാ പാപാദ്വിമുക്തോ ഭവസീതി 56.
കദാചിത്താദൃശം കൃതപുണ്യം തവ പദം പ്രയച്ഛാമി തദുപരിശിഷ്ടാം ഗതിം ഭജേതി വസിഷ്ഠവാക്യമാകർണ്യ ബ്രഹ്മരാക്ഷസോ വസിഷ്ഠോപദിഷ്ടപുണ്യവശാദ്ദിവ്യശരീരോ ഭൂത്വാ നമസ്കൃത്വാ സ്വർഗം ജഗാമ 57.
അഥ രാമം പ്രാപ്തേകാലേ ഉപനീയ വസിഷ്ഠോ വേദാനധ്യാപയാമാസ ഷഡംഗാനി മീമാംസാദ്വയം നീതിശാസ്ത്രം ചാധ്യാപയാമാസ 58.
അഥ ധനുർവേദമായുർവേദം ഭരത ഗാംധർവ വാസ്തു ശാകുന വിവിധയുദ്ധശാസ്ത്രാണി ച 59.
അഥ വിവാഹം കർതുകാമേന രാജ്ഞാ ദശരഥേ നാനാനാദേശജനപതീൻപ്രതി ദൂതാഃ പ്രേരിതാഃ 60.
അഥ കശ്ചിച്ഛീഘ്രമാഗത്യ രാജാനമിദമബ്രവീത് 61.
രാജന്വിദർഭദേശാധിപതിർവിദേഹോനാമ രാജാ തസ്യ പുത്രീ വൈദേഹീ ഹോമലബ്ധാരൂപേണ ലക്ഷ്മീസമാ സർവലക്ഷണസംപന്നാ രാമയോഗ്യാ വിദ്യതേ സ ച താം ദാതും രാജാ രാമായോദ്യതഃ തദ്ഗമ്യതാം ശീഘ്രമിതി 62.
അഥ വസിഷ്ഠാദീൻപ്രേഷയാമാസ തേ ച തത്ര ഗത്വാ താം ച നിരീക്ഷ്യ ലഗ്നം നിശ്ചിത്യായോധ്യാമേത്യ രാജാനമുക്ത്വാ രാമസഹിതാഃ പൃഥിവീപതിസമേതാഃ ശീഘ്രം വിവിധ കരി തുരഗ ശകട ശിബികാംദോലികാഭിരതിസുഭഗരൂപഭോഗവിലാസക്രിയാനിപുണാ വിദിതവിവിധചേഷ്ടാഗംധർവാഃ കാമശാസ്ത്രസുകുശലാഃ മൃദുകഠിനപൃഥുപയോധരാസന്ന കംഠാഃ സ്ഥൂലസൂക്ഷ്മലലാടബിംബദശനച്ഛദമുഖപംകജാഃ കുടിലകുംതലദീർഘകേശധമ്മില്ലാഃ കനകപത്രകർണാഃ സ്നാനചേഷ്ടയോത്ഥിതരോമശോഭിത ജപാകുസുമരക്തദശനാ വിശദവിസ്ഫുരച്ഛഫരീലോചനാഃ ശുക്തികാസദൃശശ്രവണാഃ നക്ഷത്രസദൃശസ്ഥൂലമുക്താഫലോപശോഭിതനാസാപുടാ മുകുരസദൃശകപോലാസ്തിലപ്രസൂനനാസികാ ആനമ്രമധ്യപ്രദേശചൂചുകാ ഇംദ്രഗോപപ്രതീകാശാധരപുടദശനക്ഷതാഃ സമദീർഘകാംഗപ്രദർശനാസ്ഥിതസർവപ്രദേശവർതുലാ നാതിമാംസലാഃ പിംഡകാഗ്രംഥിനീവ്യോവലിതബാഹുമൂലാ അനതിചിരകാലോത്ഥിതരോമതയാ ഹരിദ്രാ വർണതയാ ച കർണികാരദലസദൃശബാഹുമൂലാ മൃദുസ്നിഗ്ധവർതുലസൂക്ഷ്മമധ്യപ്രദേശാഃ കഠിനസ്ഥൂലവർതുലാമഗ്നചൂചുകപരസ്പരസ്ഥാനാക്രമണസ്പർദ്ധി പയോധരമധ്യലബ്ധപദകപയോധരോപരിചംചലവിവിധമണിമയ ഹാരോപശോഭിത വക്ഷഃസ്ഥലാഃ പയോധരപരിതോ ലബ്ധപദതയാ തരുണദൃഷ്ടിപരമ്പരതയാ അസമാനയാനാഭികൂപോപരിതന രോമരാജ്യോപശോഭിതോദരപ്രദേശാ ഭജ്യമാന മധ്യസ്ഥലീകരണഏവ വലീത്രയോപശോഭിത മുഷ്ടിഗ്രാഹ്യമധ്യാഃ കരികരോപമജഘനപ്രദേശാ അരോമസദൃശമൃദുസ്നിഗ്ധാമലാ സമജാന്വ്യഃ കദലീസ്തംഭസംനിഭോരുയുഗലാ ആമഗ്നജാനുകൃശകുശവർതുലപിംഡികാരഹിതജംഘാ ആമഗ്നഗുൽഫാ ആസൂക്ഷ്മസ്നിഗ്ധാ ദീർഘദീർഘാംഗുലീ പാദാനൂപുരരവാഹ്വയമാനമദനാ ഹംസമതംഗജഗമനാ ദക്ഷിണാംഗുഷ്ഠസ്പർശികച്ഛാഗ്രാ ഉപരികച്ഛം നീവീം കൃത്വാ കരദ്വയയുതാ വസ്ത്രപ്രദേശകംഠമപ്രാവൃത്യാ പരവസനപരിഭാഗാ വ്യതസ്തനവസനാ പരഭാഗേ വാമാംസ ഏവ ദക്ഷിണപാർശ്വഗതേന ദശാഭാഗേന നാഭിപ്രാംതേന പ്രവേശിതോപശോഭിതഗാത്രയഷ്ടയോ യോഷിതോ വിവാഹമംഗലകർമകരണായാനേകശ ആഗച്ഛൻ 63.
ബാലികാശ്ച വിദ്യുല്ലതാംശുശോധിതഗാത്രയഷ്ടയ ഉദ്ഭിന്നകുചകമലകുഡ്മലവിവിധഹാരോപശോഭിവക്ഷസോ യത്കിംചിദ്ഭാഷിണ്യോ്തിചപലമൃദുഗതയോ വൃദ്ധവനിതാശ്ചാഗച്ഛൻ 64.
അഥ വിദേഹേ പുരതഃ ക്രോശമാത്രേ ചൂതവനികായാം വിവിധവിടപവിസ്തരപ്രദേശവിവിധവിഹംഗകൂജിതാ-കർണനദത്തകർണവനഹരിണശാവവത്യാം മഹാരജതനിർമിതോച്ചനീചപ്രാസാദോപശോഭിതപ്രദേശവിവിധവിഹംഗായാം ഹേമവൽകലസംവീതഭസിതോ-ദ്ധൂലിതശരീരജടിലമുനിഗണധ്യാനോപാസനോപശോഭിതവൃക്ഷമാലായാം വിവിധവിദ്യധരവധൂപയോധരഭാരാഭിഭൂതവിചരിതതരംഗസരസീയുതായാം സരസ്തീരമിലിതസൈരംധ്രീയുവതിഭിരാഹൂയമാന തരുണജനായാം നാനാവർണകുസുമസൗരഭവാസിതാശേഷപ്രദേശായാമിതസ്തതോ രിരംസയാ

പ്രദർശിതസ്ഫാരശഫരീവിലോചനതരലചക്ഷുഷാ പ്രഭാവിലസിതശരീരവേശ്യാജനായാം വിവിധാശ്ചര്യയുതായാം ദശരഥഃ സാമാത്യപുരോഹിതാഭിരാമരാമാദിപുത്രസഹിതഃ സുഖമുവാസ 65.

അഥ വൈദേഹോ്പി മിഥിലാം നാനാപതാകോപശോഭിതാം വിവിധപ്രാസാദഗോപുരോദ്യാനദേവതായതനോപശോഭിതാമന്യോന്യകേലിചതുരയുവതിജനാനുകീർണാമുശീരവിരചിതമഹാപ്ര സുകേലീജനോപശോഭിതവിശിഖാം .

വിവിധപണ്യോപശോഭിതരഥ്യാം തത്രതത്ര ബ്രഹ്മഘോഷശോഭിതമഠാം പ്രതിമംദിരം മീമാംസാദിവ്യാഖ്യാനസംപാദി സാമാധ്യയനാം

സുപുണ്യഹവിർഗംധസാമാദിസ്വരപദക്രമശ്രുതിബ്രാഹ്മണവാടികാമനേകപരിവൃഢമംദിരപ്രവേശനിഷ്ക്രീതാഗുരുകുംകുമാധ്വർ മൃദുലവസന താംബൂല രക്തദംതച്ഛദകാമിനീമൃദുവചനകഠിനവചനകരസംജ്ഞാനിർദ്ധാരിത പ്രതിവചനവിവിധോപായനാ ഹരണകരജനോപശോഭിതാം മൃദുധവലജഘനപരിവീതവസ്ത്രോപരിഭാഗേന സ്നിഗ്ധവർതുലപരസ്പരസംഘർഷപയോധരമധ്യപ്രദേശോപശോഭിത വാമാംസകംദോപശോഭിതവനിതാം വിവിധമുക്താഹാരജപാസംകാശദശനച്ഛദ മംദഹാസമാലാകാരസഹസ്രോപശോഭിതാം പുണ്യാസവസാധനമംദിരാം തത്രതത്ര വിചിത്രതോരണാം വിശുദ്ധവീഥികാം തത്രതത്ര സ്ഥാപിതകല്പപാദപാം രംഭാവിഭൂഷിതദ്വാരാം പുരീം ശോഭിതാം ശോഭയാമാസ 66.

അഥാഭികലനാർഥം വിലാസിന്യോ നിശാദൂർവാക്ഷതാമംത്രമംഗലകജ്ജലിതകൈശികധമില്ലലതാഗ്രംഥി-ത ജടോപശോഭിത സീമംതശീർഷശോഭിതനാസാമുഖവിചിത്രാഭരണാർഹണഹേമപാത്രാവസ്ഥിതാജ്യഗുഗ്ഗലു ഫലാദിസൗഭാഗ്യദ്രവ്യമുദ്വഹംതീഭിഃ സ്ത്രീഭിരന്യൈരപിശോഭിതജനൈഃ സ രാജാ നിർജഗാമ 67.

തദാനീം മംഗലതുര്യഘോഷാദേവ ദുംദുഭിഭേരീനിഃസാണമർദലശംഖാദിനാദാഃ പ്രാദുർബഭൂവുഃ 68.

ഗായകാശ്ച മംഗലാനി ജഗുഃ 69.

മംഗലവേദവാക്യാനുപാഠേന വൈദികാഃ ബ്രാഹ്മണാഃ .

കുലപാഠകാ ഭേരീഘോഷേണ കൃത്സ്നമാകാശമാപൂരയൻ 70.

അഥാന്യോന്യാക്ഷതപൂർവമംഗീകുർവംതഃ സൂതബംദിജനാദിഭിഃ സ്തൂയമാനാഃ പുരം പ്രവിവിശുഃ 71.

വിദേഹനഗരാത്പശ്ചിമഭാഗേ നിർമിതം മംദിരം ദശരഥഃ പ്രവിവേശ 72.

അവശിഷ്ടാശ്ച യഥായോഗ്യം ഭവനം വിവിശുഃ 73.

അഥ നാരദോ മിഥിലാം തദാനീമേവാഗച്ഛത് 74.

വിദേഹോ്പി ദേവർഷിമഭിപൂജ്യ സ്വാഗതം ദൃഷ്ട്വാ ഭോജനം കാരയിത്വാ.

സുഖാസീനായ മുനയേ സഘനസാരം താംബൂലം ദത്വാ വ്യജ്ഞാപയത് 75.

ശ്വോ വിവാഹേ ഭവാൻസ്ഥാതുമർഹതി കാരയിതും വിവാഹമ് 76.

നാരദ ഉവാച 77.

ശ്വോ ഹി നക്ഷത്രം സൂര്യനക്ഷത്രദർശനം തത്ര വിവാഹോ ന കർതവ്യ ഇതി 78.

അഥ മൗഹൂർതികം വൃദ്ധഗാർഗ്യമാഹൂയ രാജാ പപ്രച്ഛ ക്വ വിവാഹമുഹൂർതഃ 79.

ശ്വ ഇതി ഗാർഗ്യ ഉവാച 80.

രാജാ ച നാരദം ഗാർഗ്യം ചോദീക്ഷ്യ ഭോ ഇദമിത്ഥമിതി പപ്രച്ഛ 81.

അഥ നാരദോ ഗാർഗ്യമുവാച 82.

കഥമുക്തം ലഗ്നം ദാസ്യസി 83.

അഥ ഗാർഗ്യോ വിഷഘടികാശ്ച വിഹായ ലഗ്നം ദാസ്യാമി ഇത്യുവാച 84.

നാരദോപി ബ്രഹ്മവചനാനി കിം ന ജാനാസീത്യുക്തവാൻഗാർഗ്യമ് 85.

ഗാർഗ്യസ്തുഷ്ടസ്താന്ദോഷാനപഠത് 86.

ഉൽകാ ച ബ്രഹ്മദംഡശ്ച മോഘഃ കംപസ്തഥൈവ ച .

സർവകാര്യവിനാശായ ദൃഷ്ടാ വൈ ബ്രഹ്മണാ പുരാ 87.
പ്രതിഷ്ഠാസു വിവാഹേഷു മൗംജീബംധാഭിഷേകതഃ .
അന്യേഷു സർവകാര്യേഷു വിഷനാഡീർവിവർജയേത് 88.
അതഃ പരം തു കാർയ്യാണാം കരണേന ച ദോഷഭാക് .
വിവാഹാദിഷു കാര്യേഷു ദോഷമേവ വദാമ്യതഃ 89.
ഉൽകാ ദഹേത്കുലം സർവം ബ്രഹ്മദംഡോ വിനാശയേത് .
മോഘസ്തു മരണാ യസ്യാത്കംപഃ കംപായ കർമ്മണഃ 90.
ഇതി നാരദോക്തമാകർണ്യ ഗാർഗ്യോ മുനിർമൗനപരോഽഭവത് 91.
ദധ്യൗ രവിം ഗ്രഹപതിം വിഹായ വിഷനാഡീർവിവാഹഃ ക്രിയതമിതി 92.
നാരദ ഉവാച-
കഥം ബ്രഹ്മവചനമ് 93.
സൂര്യ ഉവാച-
ദേശഭേദേന വ്യവസ്ഥോദിതാ തദസ്മിന്ദേശേ വിവാഹോ വിഷഘടികാം വിഹായ കർതവ്യ ഏവ 94.
നാരദോപ്യനുമേനേ 95.
ഉവാച ശ്വഃ പരാഹ്ണേ ച ക്ഷത്ത്രവിവാഹശ്ച ഭവേദതഃ സ്വയം വരാർഥം നൃപാ ആഗച്ഛംതു തന്നൃപദൂതാൻപ്രേഷയ 96.
അഥ രാജാ ദശരഥാനുമതേന സർവാനേവ നൃപാനാഗമയ്യാചിംതയത് കഥം സർവാനേവ തിരസ്കൃത്യ വൈദേഹീ രാമായ ദേയേതി 97.
അഥ രാത്രൗ മുഹുർമുഹുർനിഃശ്വസ്യ നിദ്രാലുരപി ന നിദ്രാമാപ 98.
അഥ മധ്യേ നിശം രാജാ ശുചിർഭൂത്വാ ത്ര്യംബകം സാംബികം മംഗലദുകൂലധാരിണം കമലഭവപുരുഷോത്തമശക്ര-പ്രമുഖനിഖിലദേവൈർഭൃഗുപ്രമുഖമുനിവരൈർഹാഹാപ്രമുഖഗംധർവൈസ്തുംബുരുപ്രമുഖൈശ്ച ശ്രുതിസ്മൃതീതിഹാസപുരാണൈർമൂർതിമദ്ഭിശ്ച സിദ്ധവിദ്യാധരാദിമാതൃകാഗണൈശ്ച നംദീപ്രമുഖഗണൈശ്ച സേവ്യമാന പാദകമലം സർവാമംഗലപരിമോചകമതിപുണ്യസലിലയാ ഗംഗയാ നിഷ്കലം കേന ചംദ്രമസാ സേവ്യമാന ശിരോഭാഗം വാമാംകാരൂഢയാ ഗിരിജയാ പ്രദീയമാനവീടിം സഹാസം സകാമം സഹാവേക്ഷണമാദദാനം ഗോക്ഷീരസദൃശം പ്രതികൂലകസ്തൂരികാസദൃശകംഠം മൃദുസൂക്ഷ്മസ്നിഗ്ധജടാഭിർവിരചിതകപർദം വിശുദ്ധകാർതസ്വരകുംഡലോപശോഭിതഗംഡഭാഗം ദ്വിരഷ്ടവർഷവയസം ഗോക്ഷീരസദൃശ സ്ഥൂലമുക്താഫലകൗസുംഭവർണാംചലേനാവേഷ്ടിതശിരോഭാഗം വിവിധരത്നവിരചിതകാർതസ്വരഭൂഷിതവക്ഷഃസ്ഥലമതിധവലോപവീതേനോപശോഭിതശരീരമംബികാനുലഗ്നകുംകുമാരുണസു തർജമാനകാമമാർഗണം കോടികംദർപസദൃശം മനസാചിംതയത് 99.
ജജാപ ശതരുദ്രിയം ജുഹാവ ച തേനൈവ കാമാഹുതീഃ പ്രാസ്തുവച്ച പുരുഷസൂക്തേന 100.
അഥ താദൃശ ഏവ മഹേശ്വരസ്തത്ര പ്രാദുരഭൂത് 101.
അഥ രാജാ നമസ്കൃത്യാസ്തുവീത 102.
രാജോവാച-
ക്ഷിതിസലിലഗഗനപവനദഹനരവിശശിയജമാനമൂർതിഭിരഷ്ടമൂർതേ വിശ്വമൂർതേ ലോകമൂർത്തേ ത്രിഭുവനമൂർതേ വേദപുരാണമൂർത്തേ യജ്ഞമൂർതേ സ്തോത്രമൂർത്തേ ശാസ്ത്രമൂർത്തേസ്വധാമൂർത്തേ നാരായണമൂർത്തേ സർവദേവതാമൂർത്തേ ത്രയീമയത്രയീപ്രമാണത്രയീനേത്രസാ-മപ്രിയവസുധാരാപ്രിയഭക്തിപ്രിയഭക്തസുലഭാഭക്തവിദൂരസ്തുതിപ്രിയ ധൂപപ്രിയ ദീപപ്രിയ ഘൃതക്ഷീരപ്രിയ ദ്രോ ണകരവീരപ്രിയ ശ്രീപത്രപ്രിയ കമലകഹ്ലാരപ്രിയ നംദ്യാവർതപ്രിയ ബകുലപ്രിയ യൂഥികാപ്രിയ കോകനദപ്രിയ ഗ്രീഷ്മജലാവാസപ്രിയ യമനിയമപ്രിയ നിയതേംദ്രിയപ്രിയ ജപപ്രിയ ശ്രാദ്ധപ്രിയ ഗായനപ്രിയ ഗായത്രീപ്രിയ പംചബ്രഹ്മപ്രിയ സദാചാരപ്രിയ ഗോത്രോത്സാദികമലഭവഹരിഹരനയനസമർചിത പാദകമലജയപ്രദ

ഹരിപ്രാർഥിതജലോത്പാദിതചക്രപ്രദർശകൃത്സ്മൃതിയുക്തിപ്രദ സ്മൃതമംഗലപ്രദ മൃത്യുഞ്ജയ നമസ്തേ നമസ്തേ 103.
ഇതി സ്തോത്രമാകർണ്യ ഭഗവാൻഭവോ രാജാനമുവാച വരദോഽഹം വരം വൃണു 104.
രാജോവാച ശ്രീമന്മമ കന്യാ വൈദേഹീ രാമായ ദിത്സിതാ സ്വയംവരേ കുലരൂപബലോത്സാഹ സംപന്നാനേകഭൂപരാക്ഷസവിപ്രാദിസർവപ്രാണിസമാഗമേ രാമാധികബലോ യദി താമഗ്രഹീഷ്യത് തദാ വചനമനൃതം മമ പാപം ച ഭവിഷ്യതി 105.
പ്രത്യുത ദശരഥോഽപി സർവാനേവാഗതാന്വിജേതുമലം ക്ഷത്രകദനശ്ച രാമോ യദ്യായാസ്യതി തർഹി മമ സുതാം കിം കരിഷ്യതി വാ കിംകിം വാ പ്രേഷയിഷ്യതി കീദൃശം കാരയിഷ്യതി മമ കിംവാ കരിഷ്യതി സർവഥാ ഹി പ്രഭൂതബലവാഹനോ നരപതിരശേഷമപി ത്രിഭുവനം ഹന്യാത് കിമുത മാമല്പസത്വം കിമുത ബഹുനാ ഭവാനേവ ശരണം മമോപായം വദ യഥാ വിവാഹേ ശ്രേയോ ഭവിഷ്യതി രാമശ്ച ജാമാതാ ഭവിഷ്യതി 106.
ശംഭുരപി തഥാ കരോമീത്യുവാച 107.
രാമ ഏവ നാഥഃ സീതായാ ഭവിഷ്യതി രാമം ച കൃത്വാ സ്വസ്ത്യദ്യൈവ കരിഷ്യാമി ഗൃഹാണാജഗവം ധനുരിദമ് 108.
രാജോവാച-
കിമേതേനാജഗവേന ധനുഷാ സ്വയംവരേ സീതാം രാമം പ്രാപയ 109.
ശംകര ഉവാച-
ഇദം ധനുരസജ്യം മേ യസ്തു സജ്യം കരിഷ്യതി തസ്മൈ ദേയാ മയാ സീതാ പ്രതിജ്ഞാമേവമാചര 110.
ഇത്യേവമുക്ത്വാ ഭഗവാൻഗണൈരംതർദധേ ഹരഃ .
അഥാദാതും ധനൂ രാജാ ന ശശാകാതിയത്നതഃ 111.
അഥോജ്ജ്വലം ശതസഹസ്രഗജബലം സമാഹൂയ ഗൃഹാണേത്യുവാച 112.
സ ചാപി മാതുലം നത്വാട്ടഹാസം കൃത്വോത്പ്ലുത്യ ധനുർദ്വാഭ്യാം കരാഭ്യാമുദ്ദധാര ജാനുപര്യംതം മാതുലോ മാരീചഃ ശ്രുത്വാ ഏകാകീ വിപ്രവേഷം കൃത്വാ വിദേഹമയാചത വൈശ്വദേവാംതേ പ്രാപ്തമതിഥിം മാമവൈഹി 113.
രാജോവാച-
സ്വാഗതം ഭോ ഇദം ബ്രഹ്മന്നാസനം തത്ര നിഷീദേതി 114.
സ ചാതിഥിസ്തഥേത്യുക്ത്വാ നിഷസാദ 115.
അഥ രാജാ ജലമാദായ പാദൗ പ്രക്ഷാല്യ ഗംധപുഷ്പാക്ഷതൈരഭ്യർച്യ മഹാജം തസ്മൈ നിവേദ്യ ഭോജനായ പ്രാർഥയാമാസ 116.
സ ചാപി തദന്നം ഷഡ്രസോപേതം സൗവർണഭാജനഗതമീക്ഷമാണഇവേതസ്തതോ വിലോകയാമാസ 117.
തസ്മിന്നേവാവസരേ സീതാ പദ്മകിംജൽകപ്രഭേഷദരുണവസനം ബിഭ്രതീ നീലകുടിലകുംതലൈശ്ചലദ്ഭിര്യൂനാം മനാംസ്യാകർഷയദ്ഭിഃ പ്രേക്ഷമാണദൃഷ്ടിഭഗനകലൈരിവ സ്ത്രീണാം ചിത്തമീദൃശമിതി ദർശയദ്ഭിരിവോപശോഭിത- ലലാടാനംഗചാപസുഭ്രൂപദ്മപത്രാരുണവിലോചനാ തിലപ്രസൂനനാസാമൃദുസ്നിഗ്ധരോ മശകപോലാനംതരാ രക്തോഷ്ഠരാക്താസനമാണിക്യനിഭദാഡിമീദശനാ ജപാകുസുമാരുണാധരാതിശോഭിതചിബുകാശുക്തി- കർണാസമദീർഘകംഠാതിമാംസലവക്ഷാഃ പീനോദ്ഭിന്നകുചകുഡ്മലാനേകഹാരോപശോഭിതാ സുഭഗാകാ-.
രാനതിമാംസലബാഹുലതാ
മുഗ്ധായതസമാനാംഗുലിശിഖാപദ്മാരുണപല്ലവാവിവിധബഹുരത്നാംഗുലിഭൂഷണാമുഷ്ടിഗ്രാഹ്യമധ്യാസു
രോമരാജിഗംഭീരനാഭിഃ പൃഥുജഘനാകരികരോരുസ്തൂണീരജംഘാസുപാദകമലാ-നൂപുരാദി പാദവിഭൂഷണാ പാദാംഗുലീഭൂഷിതാ വികസിതസൗഗംധികം വിദധതീ ഭുംജാനമാരീചസ്യ പുരതശ്ചാഗതാ 118.
വീക്ഷ്യാസാവചിംതയദേനാം കഥമപഹരാമി കഥമാലിംഗാമി
കഥമന്യത്കിംചിത്കരോമീത്യേവമവസരമലഭമാനസ്തൂഷ്ണീമേവ വിനിർഗതഃ 119.
അഥ ദേവാ ധനുഃസജ്ജീകരണായ യതമാനാ അഹംപൂർവികയാ വിദ്യമാനാ അന്യോന്യതിരസ്കാരേണ മഹേംദ്രഃ പ്രാപ ധനുരുത്തമം പ്രാംതദ്വയാത്പരം നാവനമയിതും ശശാക 120.

അഥ സൂര്യോ ധനുരാദായ നമയന്നേവ നിപപാത 121.

വായുർബലവതാം ശ്രേഷ്ഠോ ജഗ്രാഹാജഗവമഥ സ്വേനൈവ കരേണോത്കർഷയന്നധഃ പപാത ധനുശ്ച വായോരുപരി പപാത അഹസംസ്തദാ സർവേ 122.

ഏതസ്മിന്നംതരേ തുരഗവരമാരുഹ്യ ബാണാസുരഃ സഹസ്രബാഹുരനേകാനേകശിരോഭിർദൈത്യൈഃ പരിവൃതഃ പ്രഹ്ലാദസമേതോ വിദേഹപുരീമാജഗാമ 123.

അഥ സ്വവിഭൂഷണോദ്ഭാസിതാം ദിശം കുർവൻസ്വതേജസാപയശസോ ദേവതാഃ കുർവന്നാനാവിധഗീതം ശൃണ്വന്ദ്വ്യംഗുലമാത്രേണ ശക്തോ വിരരാമ 124.

പ്രഹ്ലാദോബലിശ്ചൈവധാവാത്യേഥവിരേമതുഃ 125.

അഥ രാക്ഷസേഷു തൂഷ്ണീംഭൂതേഷു രാജാനോഽതിബലിനഃ സമാഗതാ ജ്യാബംധാശക്താ അപസൃത്യ തസ്ഥുഃ126.

അഥ ബ്രാഹ്മണാഃ സമാഗതാഃ 127.

അഥ വിശ്വാമിത്രോ ധനുരാദായ ഏകാംഗുലപര്യംതം സജ്യം കൃത്വാ വിരരാമ നിവൃത്താശ്ചാപരേ 128.

അഥ ദിനമാത്രേ ധനുഷി തൂഷ്ണീംഭൂതേഷു രാഘവഃ സഹാനുജൈരാഗത്യ ധനുർനിരീക്ഷ്യാസ്പൃശത് 129.

അഥ രാജകുമാരാഃ ശതശഃ സമാഗതാഃ സർവാഭരണഭൂഷിതാ ധനുർദൃഷ്ട്വാപസ്പൃശുർന ചാലനക്ഷമാഃ 130.

അഥ ദാശരഥിപ്രമുഖാഃകുമാരാഃ സമാഗതാഃ 131.

അഥ വേത്രധർത്ധരപാണയഃ സമാഗമൻസർവാനേവാപസാരയാമാസുഃ 132.

അഥ രാമോ ലക്ഷ്മരണഹസ്തം ഗൃഹീത്വാ സർവാഭരണഭൂഷിതോ ധനുരാസാദ്യ സ്പൃഷ്ട്വാ നത്വാ പ്രദക്ഷിണീകൃത്യ ധനുരാദായോദ്ദധാര 133.

തദാദാനസമയേ സർവ ഏവൈത്യ സഹാസമൂചുഃ അത്ര ഭഗ്നാ മഹാരഥാ ഇതി 134.

അഥ സ രാമോ ധനുർജ്യാസ്ഥാനമവനമയ്യ ധനുഷി ജാനും കൃത്വാ സജ്യമേകകരേണോത്പാദയൻകോട്യാമനാമയത് 135.

അഥസജ്ജീകൃതം ദൃഷ്ട്വാ സർവ ഏവ നാസാഗ്രന്യസ്താംഗുലയോഽഭവൻ 136.

രാമോഽപി ജ്യാമന്വനാദയത് .

തേന നാദേന സർവേഷാം മനാംസി ക്ഷുഭിതാന്യാസൻ 137.

രാമേണസജ്യിതം ധനുരിതി സർവത്ര വാദഃ സംജാതഃ 138.

ജനകോഽപി സീതാം രാമായ ദദൗ രാജഭിശ്ച യുദ്ധം കൃത്വാ താന്നിർജ്ജിത്യ സ്വപുരീമാഗാത് 139.

അഥൈകദാ ദശരഥോ രാമം യൗവരാജ്യേഭിഷിച്യ സുഖീ ബഭൂവ സർവപ്രജാരംജനാച്ച രാമോ രാജാനുമത ഇതി സർവപ്രജാവാദോഽഭൂത് 140.

അഥ കൈകയദേശാധിപതിതനയാ സുവേഷാ രാമം രാജാനമസഹമാനാ രാജാനമുവാച മമ വരദാനാവസര ഇതി രാജാചിംതയത്കിം ദേയമിതി 141.

ദേവ്യുവാച-.

ചതുർദശവർഷാണി രാമോ വനം വിശതു പാലയതു രാജ്യം ഭരതഃ 142.

രാജാനൃതവചനദോഷഭയാത്കഥംകഥമപി സ്വീചകാര 143.

അഥ വസിഷ്ഠം ഭാവിതയാവോചത രാമോ വനായ നിർഗച്ഛതി അസ്യ കിംവാ ഭവേദിതി വിചാര്യ ശുഭാശുഭം ബ്രൂഹി 144.

വസിഷ്ഠോ വിചാര്യ സഹർഷം രാജാനമുവാച 145.

ഗത്വാ വനം നിഖിലദാനവവീരഹംതാ ശംഭോരനേകവിധപൂജനമാതനോതി .

സീതാവിയോഗരുഷിതഃ കപിസേനയാ ച തീർത്വോദധിം ദശമുഖം ച നിഹംതി രാമഃ 146.

ആഗമ്യ രാജ്യം രഘുനംദനോഽപി ബഹൂനി വർഷാണി സമാതനോതി .

പ്രശസ്തകീർതിർനിഖിലേപി ലോകേ ശർവേണ ദേവേന ചിരം ന്യവാത്സീത് 147.

സുപുത്രയുക്തോ ബഹുയജ്ഞയാജീ പരിവൃഢഃ സർവഗുണാധികശ്ച 148.

ഇതി വസിഷ്ഠവചനം ശ്രുത്വാ ദശരഥോ രാമഗുണാനനുസ്മരന്നിത്യുവാച ശ്രേയോ മേ മരണം രാമസ്യ നിർഗമനേ ഇതി 149.

അഥ രാമോ മാതരം പിതരം ഗുരും ച വസിഷ്ഠം പിതൃപത്നീർനമസ്കൃത്യ വനായ ജഗാമ 150.

അഥോപവനേ ദിനമേകം സ്ഥിത്വാ ജടാഃ കാരയിത്വാ വൽകലം വാസോ ധൃത്വൈകോപവീതീ കൃതദംതശുദ്ധിരേകേനോപവീതേന ജടാം ബദ്ധ്വാ ഭസ്മോദ്ധൂലിതസർവാംഗോ ഭസിത നിഷ്ഠുരകായോ മുക്താഫലദാമമണിവ്യത്യസ്ത രുദ്രാക്ഷമാലാമുരസി ദധാനോऽല്പഭൂഷണാധിഭൂഷിത സീതാസഹായോ ലക്ഷ്മണാനുചരോ വിവേശ വനാംതരമ് 151.

അഥാനേക രാക്ഷസാംസ്തസ്മിന്നിജഘ്നാന ഭവാനിവ നിഖിലം ചകാര സീതാപഹരണാദിനിഖിലമപി ഭവതാ യഥാതഥാ സ്യാഥ സുഗ്രീവാശ്രമമൃഷ്യമൂകപർവതം രാമോ ജഗാമ നിബിഡച്ഛായാചൂതവൃക്ഷമാസാദ്യ ലക്ഷ്മണസഹായഃ പരിശ്രയമകല്പയത് .

വൃക്ഷേ തു ധനുഷീ ആരോപ്യാസീനലക്ഷ്മണാംകേ ശിരഃ കൃത്വാ ഹരിചർമശയ്യാശയനോലക്ഷിതാംഗീതിം ശൃണ്വന്വൃക്ഷഫലം നിരീക്ഷമാണോ വാനരമേകം മണികുംഡലം ഹേമപിംഗലം സദൃഢബദ്ധമൗംജീകൗപീനമച്ഛോപവീതിനമതിചംചലം ഫലമാദായാത്മനിവിക്ഷിപംതം പുഷ്പമംജരീശ്ച കിരംതം ഗാനമനുകുർവംതം വ്യജനേന രാമം വീജയംതമാരുഹ്യ ശാഖാമപി തഥാ വീജയംതമാബദ്ധചൂതഫലമാത്രം രാമോ വീക്ഷ്യ ലക്ഷ്മണമഭാഷത 152.

ലക്ഷ്മണ കോऽയം കപിരിതി 153.

ലക്ഷ്മണോऽപി ന ജാന ഇത്യുവാച അഥ രാമഃ സമാഹൂയ കസ്യ ത്വം കിം നാമത്യേപൃച്ഛത് 154.

സ ച സുഗ്രീവസ്യ ഹനൂമാനിത്യുവാച 155.

രാമം നത്വാ സുഗ്രീവമേത്യ നത്വാ ദേവനാരായണഇവാപരഃ പുരുഷോ യുവാ മേഘശ്യാമോ ജടീ ആജാനുബാഹുരതിയശസ്വീ സൂര്യസംകാശേന സഹാപരേണ നരേണ ഇഹാസ്തേ 156.

അഥ തരുച്ഛായാധഃ സംസ്ഥിതൗ സർവലക്ഷണസംപന്നൗ രാജപുത്രൗ ദൃഷ്ട്വാ ഉക്തശ്ച താഭ്യാം സുഗ്രീവായ നിവേദയേതി തത്ത്വയി നിവേദിതമ് 157.

അഥ സുഗ്രീവഃ സത്വരമുത്ഥായ പുഷ്പസലിലാദിദ്രവ്യമാദായ പാദപ്രക്ഷാലനാദികം കൃത്വാ ഫലാനി സമർപ്യ വ്യജ്ഞാപയത് 158.

കൗ യുവാം കിമർഥമാഗതൗ രാജപുത്രൗ തപസ്വിനാവിതി സുഗ്രീവവചനമാകർണ്യ ലക്ഷ്മണേനാഭാഷത രാമഃ 159.

ദശരഥതനയാവാവാം രാമലക്ഷ്മണൗ ദുഷ്ടനിഗ്രഹ ശിഷ്ടപരിപാലനായ വനം ഗതാവിതി 160.

അഥ സുഗ്രീവ ആഹ യുവയോരുപകാരമപകാരം കാര്യമസ്തീതി ലക്ഷ്യതേ 161.

അന്യഥാ സേനാസമേതാവാഗമിഷ്യതഃ ലക്ഷ്മണ ആഹ അസ്തി കാര്യാംതരമ് അമുഷ്യ ഭാര്യാ കേനാപഹൃതാ ന ജ്ഞായതേ താമന്വേഷ്ടുമാഗതൗ തദേവാവയോഃ കാർയ്യമന്യദാനുഷംഗികമ് തദർഥമപി ജലധിം തരാവ അപി പാതാലം പ്രവിശാവ അപി നാകം സാധയാവഃ അപി മഹേംദ്രം പാതയാവഃ അപി ബലിനം ഹനാവഃ കിമപി കുർവഹേ 162.

സുഗ്രീവ ഉവാച-

രാവണേനാപഹൃതയാ കയാചിദ്ധ്രിയമാണാഗതയാ വിഭൂഷണാനി കാനിചിത്പരിത്യക്താ നിഗതാനി മയാ സംഗൃഹീതാനി താനി ദർശയാമീത്യാഭാഷ്യ രാമം മംദിരമാഗമയ്യ ദർശയാമാസ 163.

രാമോऽപി നിരീക്ഷ്യ നിശ്ചിത്യ പ്രരുദ്യ ക്വ ഗതോऽസൗ രാവണ ഇതി പപ്രച്ഛ സ ച ദക്ഷിണാമാശാം ഗത ഇതി ബഭാഷേ 164.

അഥ രാമസ്തേന സഖ്യമകരോത് അപൃച്ഛച്ച കിമർഥമിഹ ഭാർയ്യാഹീനഃ സ്ഥിത ഇതി 165.

സുഗ്രീവ ഉവാച-.

മമ ഭ്രാതാ വാലീ മഹാബലോ മമഭാർയ്യാം രാജ്യം ചാപഹൃത്യ കിഷ്കിന്ധായാമാസ്തേ യുദ്ധേന ചാഹം പരാജിതഃ തദ്വധായ സർവഥാ മമ ചിംതാ യഥാസൗ ത്വയാ നിഹന്യതേ തഥാഹമപി സാഗരം ബദ്ധ്വാ പരതീരേ ലംകായാം സ്ഥിതാം സീതാം രാവണേനാപഹൃതാം തവ സമർപയാമീത്യാഭാഷ്യ ശപഥം കൃത്വാ സുഗ്രീവോ വാലിനാതിബലിനാ യുദ്ധായാഹൂതേന യുയുധേ 166.

രാമോപ്യനംതരമനിശ്ചയാദ്വാലിനം നാഹനത് 167.

അഥ സുഗ്രീവഃ പലായിതോ രാമമിദമഭാഷത 168.

തവ ചിത്തമവിജ്ഞായ പ്രവൃത്തോऽഹമരണായ 169.

രാമോപി യുവയോർവിശേഷാജ്ഞാനാന്മയാ തൂഷ്ണീം ഭൂതം ചിഹ്നിതം ത്വാ നിരീക്ഷ്യതം ഹന്മി 170.

അഥ സുഗ്രീവശ്ചിഹ്നം കൃത്വാ വാലിനം യുദ്ധായാഹൂയ സമതിഷ്ഠത 171.

താരാ ബഭാഷേ വാലിനമ് 172.

സഹായവാനിവ ലക്ഷ്യതേ സുഗ്രീവോ നോചേദേവം നാഹ്വയതി ജ്ഞാതം മയാ രാമലക്ഷ്മണൗ ദശരഥതനയൗ നാരായണാംശൗ ഭൂഭാരാവതരണായ സമാഗതൗ താവസ്യ സഹായഭൂതൗ 173.

വാല്യുവാച-

നീതിമാന്രാമ ഇതി മയാ ശ്രുതഃ .

നഹി ബലവംതം വിഹായ ദുർബലം ഭജതേ താദൃശഃ സമായാതു വാ രാമഃ പ്രതിപന്നമധികം കൃത്വാ ബിഭേതി വീരോ യദി രാമഃ സ്വയം യുദ്ധായ യാതസ്തദാ യുദ്ധം കർതവ്യമിത്യാഭാഷ്യ താരാം സംഭാവ്യ സുഗ്രീവയുദ്ധായ നിർയ്യാതഃ 174.

അഥ മുഷ്ടിയുദ്ധമന്യോന്യമഭൂത് 175.

രാമോഽപി വാലിനം ജഘാന 176.

പപാത ച വാല്യാഹ ചാശസ്ത്രയുദ്ധേ വാ ബാണഘാതോഽഥ ശോണിതസർവാംഗോ ബഭൂവ 177.

അഥ താരാ ചാംഗദശ്ച സമാഗത്യ വ്യഥിതൗ ബഭൂവതുഃ 178.

അഥ രാഘവം വാനരാഃ സമായാതാ വാല്യുപാംതേ നിപേതൂരുരുദുശ്ച 179.

അഥ താരാ രാമം ബഭാഷേ ശാസ്ത്രകുശലാഃ ശൂരാ ധാർമികാ രാഘവാഃ പുരാ ചാപി രാമ കഥം പാപമകാർഷീഃ 180.

ന ക്ഷത്രധർമ്മം ജാനീഷേ രാജഗണസേവിതമ് 181.

അന്യോന്യം യുദ്ധ്യതോര്യുദ്ധേ ജയോ വാ മരണം ഭവേത് .

അന്യോ യദിതയോർഹന്യാദ്ബ്രഹ്മഹാ സ നിഗദ്യതേ 182.

കിം വൈരേണ വാലിനമാഹനഃ കിം വാനരമാംസാശയാ 183.

അഭോജ്യം വാനരം മാംസം യദ്യാത്മനോഽപ്രിയാത്സുഖാഭാവാദപരേഷാമപി തഥാഭാവം മന്യസേ അഹോ വിമോഹാദ്യദിമാമാദാതുമിദം കൃതമേകപത്നീവ്രതം തവ 184.

യദി രാവണഹൃതാം സീതാമാനേതും സുഗ്രീവസഹായായ കൃതമേവമേവ ഹാ മഹദംതരം ബലവൃദ്ധേന മഹാബലേന വാലിനാ സദ്ഭാവേന ദിനകരാവർതിതാംതരേ സീതാമാനേതും സമർഥേന സ്മരണാഗതരാവണദാനമർഥേന വാനരരാജേന പംചാശത്പരാർദ്ധവാനരഭല്ലൂകസേനാവതാ ആത്മകാര്യേണ സിദ്ധ്യത ഇതി കിം സുഗ്രീവേണാല്പവീ-ര്യേണ സപ്തപരാർദ്ധസേനാപതിനാ കപിനാ കിം സിദ്ധ്യതി കാര്യം വചനവതഃ 185.

അഹോ ജ്ഞാതം സർവദേവ ഭദ്രം യദുക്തോസി 186.

വക്തി ച രാമഃ പൃഥിവീപതിനാ മയാ ദുഷ്ടനിഗ്രഹണം കാര്യം ശിഷ്ടപരിപാലനം ച വാലിനാ സുഗ്രീവമഹിഷീ രുമാപഹൃതാ രാജ്യം ച അതശ്ച ന താദൃഗ്വധേ ദോഷഃ 187.

താരോവാച-

സുഗ്രീവോഽപി തർഹി വധ്യോ ദുംദുഭിനാ യുദ്ധ്യതാ വാലിനാ ബിലേപ്രവിഷ്ടേന വത്സരം തത്രോഷിതം തദംതരേ ച മാമപഹൃത്യ രാജ്യം ച കൃതം സുഗ്രീവേണ തം പൂർവമപി പശ്ചാത്തം ഹംതു 188.

രാമ ഉവാച-.

കിയത്കാലാത്പൂർവമിദം ച വദ 189.

താരോവാച-

ഷഷ്ടിവർഷസഹസ്രാദർവാകശീതിതമേ വർഷേ രക്ഷോയുദ്ധേ സുഗ്രീവേണ രാജ്യമപഹൃതമ് 190.

പുനശ്ച വർഷാംതരേ പ്രാപ്തേന വാലിനാ സുഗ്രീവഃ പലായിതഃ 191.

അപഹൃതാ തസ്യ ഭാര്യാ രാജ്യം ചാപഹൃതമ് 192.

തസ്മിന്നേവ ദിനേ ഭവതഃ പിതുർദശരഥസ്യാഭിഷേകഃ 193.

രാഘവ ഉവാച-

മയാ പിതുരനുശാസനാദ്രാജ്യഗതദുഷ്ടനിഗ്രഹണം കൃതമ് .
ഗുരുവചനസ്യാനുല്ലംഘനീയത്വാത്തദപഹരണവേലായാം യോ രാജാസനാചരത് 194.
അഥവാ സ്വതംത്രൗ മൃഗൗ മൃഗയോർഹതശ്ച വാലീ മൃഗാണാമന്യോന്യം ദാരണാദ്യ ജഗുപ്സാ ച 195.
യതോ മമ മൃഗയാവദാഥവാ മൃഗാണാമ് .
ചലിതസ്ഥിതബദ്ധാനാം ചലദ്ഭ്രാംതപലായിനാമ് .
അഥാവസൃജതാസംഗമുജ്ഝിതാ മൃഗയാ തഥാ 196.
മൃഗയാശാസ്ത്രവിധിതോ മൃഗയേയം മയാ കൃതാ .
ദർശനാദർശനാഭ്യാം ച ധാവതാധാവതാ തഥാ 197.
അവരോഹാത്പരം സ്ഥാനം സാത്വികാനാം പ്രഭിദ്യതേ .
രാജ്ഞശ്ച മൃഗയാധർമോ വിനാ ആമിഷഭോജനമ് 198.
അഥ രാമവചനമാകർണ്യ സർവ ഏവ പ്രാകംപയഞ്ഛിരാംസി 199.
വാലീ ബഭാഷേ രാമമംജലിമസ്തകേ നിധായ നമസ്തേ രാമ ശൃണു വചനം മമ 200.
ശംഖചക്രഗദാപാണിഃ പീതവാസാ ജഗദ്ഗുരുഃ .
നാരായണഃ സ്വയം സാക്ഷാദ്ഭവാനിതി മയാ ശ്രുതമ് 201.
ത്വാം യോഗിനശ്ചിംതയംതി ത്വാം യജംതി ച യജ്വിനഃ .
ഹവ്യകവ്യഭുഗേ കസ്ത്വം പിതൃദേവസ്വരൂപധൃക് 202.
മരണേ ചിംതയാനസ്യ ത്വാം വിമുക്തിരദൂരതഃ .
സത്വം മേ ദർശനം പ്രാപ്തോ രാമ മേ പാപസംക്ഷയഃ 203.
ഗൃഹാണ ബാണം കാകുത്സ്ഥ വ്യഥിതോ ഭൃശമസ്മ്യഹമ് 204.
അഥ രാമസ്തഥേതി ബാണമാദായ വാലിനമുവാച കിമിഷ്ടം ദീയതാം വദ 205.
കപിരുവാച-
യദി പ്രസന്നോ ഭഗവാന്മമ സദ്ഗതിം ദേഹി 206.
അയം സുഗ്രീവസ്തഥാ രക്ഷണീയോംഽഗദോഽഥ താരാ ച മയാ പാപിനാപരാധഃ കൃതസ്തത്ഫലമനുഭൂതമ് 207.
അഥ രാമം പശ്യന്നേവ വാലീ മമാര സ്വർഗം ച ഗതഃ 208.
അഥ സുഗ്രീവം രാജ്യേഽഭിഷിച്യ സ്വയം വനം വിവേശ 209.
അഥ തേന സഹായേന ജലധിസമീപം ഗത്വാ ക്വ ലംകാ ക്വ സീതാ ക്വ ചാരാതിരിതി സുഗ്രീവമാഹ രാമഃ 210.
അഥ ഹനുമാനാഹ പ്രവിശ്യ ലംകാം വിചിത്യ സീതാം സർവതത്ത്വമവഗത്യ യുദ്ധം സംധിർവാ കർതവ്യഃ തദുദധിലംഘനായ കിംചിത്സമാദിശതു ഭഗവാൻ 211.
അഥ സുഗ്രീവമാഹ രാമഃ .
കഥമേതദ്ഘടത ഇതി 212.
കപിരുവാച-
മമ വാനരാ ഭല്ലൂപ്രമുഖാഃ കോടിശഃ സംതി 213.
ഏകം നിയുജ്യ സർവമാകലയ്യ യഥായുക്തം തഥാ കരണീയമ് 214.
അഥ ജാംബവാനാഹ .
ഹനൂമാനേകോ ഗച്ഛതു ബുധ്യതു ലംകാമ് 215.
അഥ ഹനൂമാനഗമല്ലംകാപുരം വിചിത്യ സീതാമശോകവനികായാമാസീനാം തഥാ ച സംഭാഷ്യ വിശ്വാസം കൃത്വാ വനം ബഭംജ വനരക്ഷകാംശ്ച 216.
ബദ്ധോ രക്ഷസാ ലംകാം ദഗ്ധ്വാ ഉത്തരകൂലം ഗത്വാ രാമം ദൃഷ്ട്വാ വൃത്താംതം കഥയിത്വാ തൂഷ്ണീമതിഷ്ഠത് 217.
അഥ രാമഃ സർവൈർവിചാരയാമാസ ജാംബവാനുവാച രാമേണ ലംകാ കപിഭിർവിനശ്യതീതി നാരദേന മമോക്തമ് 218.

അഥ സാഗരോത്തരണേ യത്നതയാ സ്ഥേയമ് 219.
അഥ രാമഃ ശംകരമാരാധ്യ സർവം നിവേദയിത്വാ ത്വദുക്തം കരോമീതി വചനമുക്ത്വാ ശിവമഭ്യർച്യ പ്രണതോ ഭൂത്വാ വ്യജിജ്ഞപത് 220.
ഹേ മഹാദേവ മഹാഭൂതഗ്രാസ മഹാപ്രലയകാരണ മഹാഹിഭൂഷണ മഹാരുദ്ര ശംകര പരമേശ്വര വിരൂപാക്ഷ നാഗയജ്ഞോപവീതകരി കൃത്തിവസന ബ്രഹ്മശിരഃ കപാലമാലാഭരഭൂഷണ –നരകാസ്ഥിഭൂഷണഭസിത പരനാരായണപ്രിയ ശുഭചരിത പംചബ്രഹ്മാദിദേവ പംചാനന ചതുർവദന വേദവേദ്യ ഭക്തസുലഭാ ഭക്തദുർലഭ പരമാനംദവിജ്ഞാന പര പൂഷദംതപാതന ദക്ഷശിരശ്ഛേദന ബ്രഹ്മപംചമശിരോഹരണ പാർവതീവല്ലഭ നാരദോപഗീയമാന ശുഭചരിത ശർവ ത്രിനേത്ര ത്രിശൂലധര പിനാകപാണേ കപർദിന്നനേകരൂപധര വൃഷഭവാഹന ശുദ്ധസ്ഫടികസംകാശ ചതുർഭുജ നാനായുധ ദക്ഷിണാമൂർതേ ഈശ്വര ദേവപതേ ഗംഗാധര ത്രിപുരഹര ശ്രീശൈലനിവാസ കാശീനാഥ കേദാരേശ്വര ഭൂഷണസിദ്ധേശ്വര ഗോകർണേശ്വര കനഖലേശ്വര പർവതേശ്വര ചക്രപ്രദ ബാണചിംതാപാദക മുരഹര പൂജിതചരണകമല സോമസോമഭൂഷണ സർവജ്ഞ ജ്യോതിർമയ ജഗന്മയ നമസ്തേ നമസ്തേ 221.
ഏവം സ്തുവതോ രാമസ്യ പുരതോ ലിംഗമധ്യകോപേതസ്തേജോമയമൂർതിരാവിർബഭൂവ 222.
അഭയവാനഥ പുനഃ പദ്മാസനാസീനമുമാധിഷ്ഠിതാംകമീശമാമുക്തസർവാഭരണം സുകാംതികിരീടിനം ഹൈമവതീകടിസ്പർശം കരദ്വയേനാഭയവരപ്രദം തരംഗിതാനേകദിശാഭിഃ .
പൂർണതേജസ്വിനം ഹാസമുഖം പ്രസന്നവദനം ദദർശ രാമഃ 223.
പരമേശിതാരം നനാമ ബദ്ധാംജലിപുനശ്ച ദംഡവത്പപാത 224.
അഥ രാമം പരമേശ്വരോഽപി വരം വൃണു ത്വം വരദോഽഹമിത്യുക്തവാൻ 225.
രാമ ഉവാച-
ലംകാം ഗമിഷ്യാമി സമുദ്രതരണേ ഉപായമേകം മമ ദേഹി ശംഭോ 226.
ശംഭുരുവാച-
മമാജഗവം ധനുരസ്തി തത്കാലരൂപമവികല്പം വാ ഭവതി .
തദാരുഹ്യ സമുദ്രം തീർത്വാ ലംകാമാപ്നുഹി 227.
രാമസ്തഥേതി നിശ്ചിത്യ സസ്മാരാജഗവമ് 228.
ആഗതം ധനുസ്തതശ്ച രാമോഽപൂജയത് 229.
അഥ ഹരോ ധനുരാദായ രാമായ ദത്തവാൻ 230.
രാമോഽപി ജലധാവപാതയത് 231.
ആരുരുഹുഃ സർവേ വാനരാ രാമലക്ഷ്മണൗ ച ഷഷ്ടിപരാർദ്ധം തേഷാമസംഖ്യേഷു വാനരേഷു ധനുരാരൂഢേഷു നികാമം യയൗ 232.
ധനുസ്തടം വാനരാശ്ച തതസ്തതോ ഗത്വാ നിരീക്ഷയാമാസുഃ 233.
അഥാതികായോ നാമ രക്ഷഃ കപിബലമാലോക്യ രാവണായോക്തവാൻ 234.
രാവണോഽപി കിം കപിഭിഃ ശാഖാമൃഗൈഃ കിം വാ മാനുഷാഭ്യാം രാമലക്ഷ്മണാഭ്യാം കിമായാതം.
ദൈവാഗതമസകം ഭോജനമിത്യുവാച 235.
അഥ സുഗ്രീവഃ പശ്ചിമാവലംബിനി ഭാസ്വതി ഹനൂമജ്ജാംബവദാദിമഹാബലൈശ്ചാതികായൈരസംഖ്യാതൈർലംകാപാർശ്വം ഗത്വാ ഉപവനം പ്രവശ്യി നാനാഫലാനി ഖാദിത്വാ പയഃ പീത്വോപവനരക്ഷിരാക്ഷസാന്വിദ്രാവ്യ സർവവിപിനമേകൈകശോ ഗൃഹീത്വാ പ്രാദ്രവൻലംകാം ഗോപുരം ച ഗത്വാ സമാരുഹ്യ പ്രാസാദം ച വിശീര്യൈകൈകശഃ കേചിത്സ്തംഭമാദായ രക്ഷോഭിര്യുയുധുഃ 236.
ഏകേ ച ശാലാം ബഭംജുർഗൃഹാണി ചൂർണയാമാസുർബാലവൃദ്ധസ്ത്രീജനാദികം സർവമേവ നിജഘ്നുഃ 237.
അഥൈകം പ്രാകാരം നിർജിതമാജ്ഞായ രാവണ ഇംദ്രജിതം സംദിദേശ 238.
ഇംദ്രജിതാ ച യുദ്ധം വാനരാഃ കൃത്വാ ഭീതാഃ പലായിതാശ്ച 239.

അഥ ഹനൂമാനഖിലം നിർഗതമാജ്ഞായ രാവണം ജ്ഞാത്വാ വാനരാനാഹൂയ നിർഭർത്സ്യ സേനാം മഹതീം കാരയിത്വാ ദശമുഖം കല്പയിത്വാ മോദയാമാസ 240.

അഥ ഖസ്ഥ ഏവേംദ്രജിദ്യുയുധേ ന ച വാനരാസ്തം ദൃഷ്ടവംതഃ 241.

അഥ ഹനൂമജ്ജാംബവംതൗ ഖമുത്പത്യ പർവതശിഖരാഭ്യാമിന്ദ്രജിതം നിജഘ്നതുഃ 242.

അഥ ഭുവിപപാത തം ലക്ഷ്മണശ്ച യമലോകഗാമിനം ചകാര 243.

അഥാതികായമഹാകായൗ വാനരസൈന്യം ബഹുശോ ഹത്വാ ലക്ഷ്മണം പീഡയിത്വാ രാമേണ സംയുധ്യ സുഗ്രീവം കൃത്വാ ഹനൂമജ്ജാംബവദ്ഭ്യാം യുയുധാതേ പരാജിതൗ ഗൃഹീത്വാ തൗ ച യോദ്ധാരാവാദായ രാമസമീപം ഗത്വാ രാമായ ന്യവേദയതാമ് 244.

അതികായമഭാഷത രാമഃ 245.

രാവണസ്യ മമ യുദ്ധം ബ്രൂഹി സചിവാനാമന്യേഷാം മഹാഭയാനാം ച 246.

അതികായ ഉവാച-

നിശ്ചിതമിദം പുരാസ്മാഭിഃ കാര്യം സേനാം വിഭാഗശഃ കൃത്വാ വിദ്യുന്മാലീനാമ രാക്ഷസോ മഹാബലോ വിചിത്രയോധീ ദർശനാദർശനയോധീ വാനരൈഃ സർവൈരേക ഏവ യുധ്യതേ 247.

അപരേ ച ബലിനോ മഹാംതഃ ശിക്ഷിതാസ്ത്രാശ്ചാഗതാ ആവാം ച യുവാഭ്യാം യുധ്യാവോ രാവണഃ പുഷ്പകമാരുഹ്യാപരഭാഗേന ത്വാമേവ നിഹനിഷ്യതി 248.

അന്യേ ച രാക്ഷസാഃ കുംഭകർണമുഖാശ്ചാത്മരൂപം കൃത്വാ ത്വാം പരിവാര്യ ഗൃഹീത്വാ സീതായൈ ദർശയിത്വാ തത്സംനിധാവേവ ഹനിഷ്യതി 249.

രാമഃ പ്രാഹ അഹോ ബലവതാം കിമസാധ്യമേവം ഭവതി ദൈവഗതിഃ കുടിലാ സുഗ്രീവോ൨തികോപനഃ സക്രോധം ദൃഷ്ട്വാ രാമമുവാച 250.

വധ്യാവേതൗ ന മോചനീയൗ 251.

രാമഃ പ്രാഹാവധ്യൗ മോചനീയാവേതൗ വസനാനി ഭൂഷണാന്യാനയേത്യുക്തമാത്രേ ഹനൂമതാ താന്യാനീതാനി രാമസ്താഭ്യാം ദത്തവാൻ 252.

നത്വാ യദേതല്ലംകാദ്വാരേ ദൃശ്യതേ ദാരുപംചവക്ത്രം ശുക്രേണോക്തമേതേന ച്ഛിന്നേന രാവണോ ഹന്യതേ 253.

അഥ ച ദാരുച്ഛേദനസമനംതരം പാതാലം ഗംതവ്യമിതി ഭാർഗവഭാഷിതം ശാസനം ലിഖിതമ് 254.

തസ്മാത്ത്വമിദം ദാർവേകപ്രയത്നൈകബാണനിപാതേന പംചധാച്ഛിംധി തതസ്തവ ശക്തിം ജ്ഞാത്വാ യുദ്ധമതിദൃഢം കുർവീമഹി 255.

അഥ ഭാർഗവവചോവിജ്ഞായ രാമഃ പൂർവകോട്യാം സ്പർശമാത്രേണ സജ്യം കൃത്വാ ധനുഷി ബാണം സംയോജ്യ രക്ഷോഭ്യാം ഹനൂമതാശ്രാവയന്നേവ ബാണം മുമോച 256.

ബാണം ധനുഷശ്ചലിതം തൗ രാക്ഷസൗ ബാണമാർഗം നിരീക്ഷമാണൗ ദാരു ബാണേന പംചധാ ച്ഛിന്നം നിരീക്ഷ്യ രാമം വ്യജ്ഞാപയതാമാവയോഃ ശിശവോ രക്ഷണീയാസ്ത്വയേതി തഥേത്യാഹ രാമഃ രാക്ഷസൗ ലംകാം പ്രവിഷ്ടൗ 257.

അഥ പ്രാകാരയുദ്ധം കർതും വാനരാ ഗത്വാ സർവതോ വരണമാത്രം ഹി പാർഷ്ണിഭിഃ പാദൈർജാനുഭിഃ കരൈഃ പൃഷ്ഠൈശ്ച തലസമം കൃത്വാ ദ്വിതീയപ്രാകാരം ഗതാസ്തദാ ച രാവണഃ സമാഗത്യ സർവാനേവേഷുഭിർദ്രാവയിത്വാ തദനുഗച്ഛന്നാമമഗാത് 258.

അഥ രാമമപി പംചഭിർബാണൈർവിവ്യാധ 259.

അഥ രാമോ ദശഭിർബാണൈ രാവണം സവ്രണം ചകാര 260.

അനയോരതിദാരുണമന്യോന്യം യുദ്ധം ബഭൂവ 261.

രാവണോ ദശഭിർബാണൈർവിവ്യാധ 262.

അഥ രാമബാണൈശ്ച ക്ഷതശരീരോ രാക്ഷസഃ പലായനപരോ൨ഭവത് 263.

വാനരാ ലക്ഷ്മണശ്ച കോടികോടിരാക്ഷസാനഘ്നൻ 264.

അഥപരസ്മിന്നഹനി വിഭീഷണോ രാവണം വിചാര്യേദമുവാച 265.

തൃതീയോപായകാലോഽയം ചതുർഥം ന വിചാരയ .

ചതുർഥോ വിപരീതോ ന ശസ്തഃ ശസ്താർഥകാരിണഃ 266.

പരസ്യ ചാഽത്മനഃ ശക്തിം വിദിത്വാ ചാഽത്മനോഽധികാമ് .

തദാ യുദ്ധം പ്രശസ്തം സ്യാദ്വിപരീതം വിനാശകമ് 267.

രാമേണ ബലിനാനൈവ യുദ്ധം തേ ദുർബലസ്യ ച .

ഏകേഷുവാലിഹന്താഽസൗ വാലിർജ്ഞാതസ്ത്വയാ പുരാ 268.

മാരീചമേകബാണേന ഭവാനപി പലായിതഃ .

നിഹതാ രാക്ഷസാഃ ശൂരാ ഇന്ദ്ര ജിച്ച സുതോ ഹതഃ 269.

വരേണ്യത്രിതയം ഭഗ്നം തേന യുദ്ധം ച നൈവ തേ .

ദാസഭാവമഥോ വാഽപി ദത്ത്വാ സീതാമഥാഽപ്നുഹി 270.

ഗോപുരസ്ഥം തഥാ ദാരു പഞ്ചവക്ത്രമഥേഷുണാ .

ചിച്ഛേദ പഞ്ചധാ തേന രാമസ്ത്വാം മാരയിഷ്യതി 271.

ത്വദർഥം ബഹവോ നഷ്ടാ നാശമേഷ്യംതി ചാപരേ .

ഏകോ ന്യായഃ സുഖാർഥായ ന ച മൗഢ്യം സഹോദര 272.

മാനുഷീം മൃത്യുസംയുക്താമനിച്ഛന്തീം പതിവ്രതാമ് .

പത്നീം ബലവതശ്ചാപി പൂജയിത്വാ വിസർജയ 273.

അനിച്ഛന്ത്യാഃ സമായോഗേ ഭവേദ്ദുഃഖപരംപരാ .

ദുർഗന്ധമലസംയുക്തോ നാരീസങ്ഗോ ജുഗുപ്സിതഃ 274.

വിരക്തിരഥ ചേജ്ജാതാ ദുഃഖായാകാര്യവർതനമ് .

അനുരാഗോയദി ഭവേന്മരണം നരകം തതഃ 275.

ആത്മനോ മരണം വ്യർഥം തസ്യാശ്ചാദ്യ സമാഗമേ .

ത്യാഗോ വാ മരണം താത ധർമപത്ന്യാസ്തഥാ ഭവേത് 276.

ഏവമാദി തഥാഽന്യച്ച കശ്മലം സംഭവിഷ്യതി .

അന്യദാഖ്യാമി തേ വാക്യം സർവേഷാം ച പ്രിയം ഹിതമ് 277.

ഗത്വാ രാമാന്തികം നത്വാ സ്തുത്വാ വിജ്ഞാപ്യ രാഘവമ് .

ക്ഷമ രാമ മഹാവീര ശരണാഗതവത്സല 278.

താമസാ രാക്ഷസാഃ സർവേ വയമേതേ സുപാപിനഃ .

സീതാപഹാരജം ദോഷം ത്യക്ത്വാ പുത്രാനവേഹി നഃ 279.

ത്വദധീനാ വയം രാമ രക്ഷ വാ മാരയേച്ഛയാ .

ഇത്യുദീര്യ പുരസ്തസ്യ രാഘവസ്യ സ്ഥിതാ വയമ് 280.

സ്ഥിരായുഷോ ഭവിഷ്യാമഃ സ്ഥിരരാജ്യാ ദശാനന .

അഥാഽഹം രാവണോ വാക്യമഹോ നോ രാക്ഷസോ ഭവാൻ 281.

ന ശൂരോ രാജധർമം ച ന ച ജാനാസി ശാശ്വതമ് .

പരനാരീപരദ്ര വ്യപരരാജ്യനിഷേവയാ 282.

ശൂരാണാമുത്തമോ ധർമോ ന ഷണ്ഢാനാം ഭവാദൃശാമ് .

ശത്രുപക്ഷം സമാലിഗ്യ നിർഗച്ഛേച്ഛാ ഹി ചേന്നൃപ 283.

അഥ ബിഭീഷണോ മന്ദിരം ഗത്വാ രാമാന്തികം ഗത്വാ തം ശരണമഭജത് 284.

അഥ രാവണഃ പുരാന്നിർഗത്യ രാമേണ ലക്ഷ്മണവാനരൈ രാക്ഷസാ അപി യുയുധിരേ 285.

അഥ രാവണം മഹാബലം ഹന്തുമശക്തോരാമോ വിഭീഷണമുഖമവലോക്യ തദുക്തചിഹ്നപദം ബാണേന നിർഭിദ്യാമാരയത് 286.
അഥ കുമ്ഭകർണോ മഹാഗദാമാദായ സർവം നിഷ്പാദ്യ വാനരാനനേകശോ ഭക്ഷയിത്വാ രാമോത്തമാങ്ഗം ഗദയാഽഹൻ 287.
അഥ രാമോ നിശിതബാണശതേന തമഹന്മമാര കുമ്ഭകർണഃ 288.
അഥ വിഭീഷണേന രാവണാദേഃ ശ്രാദ്ധാദികം കാരയിത്വാ ശിവാലയം തന്നാമ്നാ കാരയിത്വാ തമേവ ലങ്കാരാജ്യേ വിഭീഷണമഭിഷിച്യ സീതാമഗ്നിപ്രവേശശുദ്ധാമുമാമഹേശ്വരാഭ്യാം നമയിത്വാ പുരഹരേണ ദത്താഖിലാമൃതബലായുഷ്യഃ സുപുഷ്പകമാരുഹ്യ ജലധിമുത്തീര്യ പാരാവാരതടേ സേനാം സമവസ്ഥാപ്യ ശിവപ്രതിഷ്ഠാം തത്ര കൃത്വാ മുനിഭിർദേവൈരഭ്യർചിതോഽയോധ്യാമഗമത് 289.
അഥ ഭരതാദിസമുപേതോ നാഗരൈർവസിഷ്ഠേന മുനിഭിശ്ചാഭ്യർചിതഃസ്വഗൃഹമഗമത് 290.
ആത്മനാഽഗതാനിന്ദ്രാ ദിദേവാനാസനാദിനാഽഭ്യർച്യ വാനരാൻസംപൂജ്യ മുക്തജടോഽഭിഷിക്തോ രാജ്യേ രാവണവധഹർഷിതാ ദേവാ രാമമൂചുഃ 291.
ത്വയാഽത്മരാജ്യേ സ്ഥാപിതാ വയം നഃ സർവദാ പരിപാലയ ത്വമാദിനാരായണോ ദേവോ നിഖിലദുഷ്ടനിഗ്രഹാർഥമവതീർണോ രാവണം സബാന്ധവം ഹത്വാ ലോകത്രയരക്ഷകോഽസി ശ്രിയാ സഹ സുഖീ ഭവേത്യുദീര്യ സ്വർഗം ഗതാഃ 292.
അഥായോധ്യാവാസിനോ രാമം പ്രഹർഷിതാ ഊചുഃ 293.
ഹത്വാ ശത്രൂൻസമായാതോ ദൃഷ്ട്വാ പ്രാപ്തോഽസി വൈ ശിവമ് .
ദിഷ്ട്യാ ത്വം രാജസേ രാമ ദിഷ്ട്യാ പാലയസേ പ്രജാഃ 294.
ത്വയാ യജ്ഞാഃ കരിഷ്യംതേ ത്വയാ ധർമോ വിവർധതേ .
ഇതിപൗരവചഃശ്രുത്വാരാമോ രാജീവലോചനഃ 295.
വസ്ത്രാദിഭിരഥോസർവാന്നാഗരാൻസമപൂജയത് .
മുനീനുവാചധർമ്മാത്മാപൂജയിത്വാഖിലൈർജനൈഃ 296.
കച്ചിത്തപഃസമൃദ്ധംവഃകച്ചിദ്യജ്ഞഃസ്വനുഷ്ഠിതഃ .
കച്ചിത്സ്വദാരനിരതാഃകച്ചിദീശോഭിപൂജ്യതേ 297.
കച്ചിത്സുപ്രജസോഭാര്യാഃകച്ചിത്സർവംസുഖോത്തരമ് 298.
മുനയ ഊചുഃ -
ത്വയി രാജനി കാകുത്സ്ഥ സർവം സ്വസ്ഥം തപസ്വിനാമ് .
ഗച്ഛാമഹേ പദമിതഃ കിം വാ ത്വം മന്യസേ നൃപ 299.
രാമ ഉവാച-
യസ്യ വിപ്രാഃ പ്രസീദംതി തസ്യ ശംഭുഃ പ്രസീദതി .
യസ്യ പ്രസീദതീശാനസ്തസ്യ ഭദ്രം ഭവിഷ്യതി 300.
തത്കൃത്വാ ഭോജനമിഹ ഗംതുമർഹാ അനംതരമ് .
അഥേത്യുക്ത്വാ മുനിഗണാഃ കൃത്വാ ഭോജനമുത്തമമ് 301.
അഭിവർധ്യതമാശീർഭിർഹൃഷ്ടാഃ സ്വം സ്വം പദം യയുഃ .
രാമോഽപി പരമപ്രീതഃ സഭാര്യശ്ച സഹാനുജഃ 302.
അകംടകം സ കൃതവാന്രാജ്യം സർവജനപ്രിയഃ .
ശൃണോത്യേതദുപാഖ്യാനം യഃ കശ്ചിദപി പാതകീ 303.
സർവപാപവിനിർമുക്തഃ പരം ബ്രഹ്മാധിഗച്ഛതി .
ന ദുർഗതിർഭവേത്തസ്യ യശ്ചേദം സ്മരതേ നരഃ 304.

യശ്ചാപി കീർതയേത്തസ്യ ഏവമേതദുദീരിതമ് 305.

ഇതി ശ്രീപദ്മപുരാണേ പാതാലഖംഡേ ശിവരാഘവസംവാദേ പുരാകല്പീയരാമായണകഥനംനാമ ഷോഡശോത്തരശതതമോऽധ്യായഃ 116.
